



Kontiolahden kunnan lausuntopyyntö 12.4.2023

Kyyrönsuon osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma

ASIAN KUVAUS

Kontiolahden kunta laatii osayleiskaavaa Kyyrönsuon alueelle lähelle Joensuun kaupungin rajaa. Alueelle on tarkoitus sijoittaa pinta-alaltaan noin 120–150 hehtaarin ja 100 – 150 MWp:n aurinkovoimala, joka liitetään sähköverkkoon Jaamankankaan muuntoasemalla. Suunnittelualan pinta-ala on noin 450 hehtaaria ja sille on tarkoitus osoittaa myös muita käyttötarkoituksia.

Suunnitteluala on lähes kokonaisuudessaan maa- ja metsätalouden piirissä. Alueella on laajoja yhtenäisiä peltoalueita sekä vanhoja tuotannosta poistuneita turvetuotantoalueita. Alueella on myös kaksi maa-aineisten jäätysaluetta.

Suunnittelualueella on voimassa Joensuun seudun yleiskaava 2020 (2008) ja Kontiolahden strateginen yleiskaava 2040 (2019). Osayleiskaavan laatimista ohjaavat oikeusvaikutteisesti Pohjois-Karjalan voimassa olevat maakuntakaavat. Alueelle on ollut laadittavana Lehmon osayleiskaava jo usean vuoden ajan. Kyyrönsuon kaavahanke on päätetty erottaa Lehmon osayleiskaavasta alueen olennaisesti muuttuneiden sisältötavoitteiden vuoksi.

LAUSUNTO

Yleistä

Teollisen mittakaavan aurinkovoimalarakentaminen on Suomessa uusi maankäyttömuoto, johon liittyvä sääntely ja viranomaismenettelyt ovat vaikiutumattomia. Missään voimassa olevista yleispiirteisistä kaavoista ei myöskään ole voitu huomioida mahdollisuutta käyttää Kyyrönsuon aluetta aurinkovoimalarakentamiseen. Suunnitteluhankkeen osapuolille asia on uusi. Tämä ei sinänsä ole millään muotoa esteenä kaavoittamiselle eikä hankkeen toteuttamiselle, mutta edellyttää osapuolilta perehtymistä uuteen asiakokonaisuuteen ja toimintatapojen sovittamista hankkeen ominaisuuksien mukaan.

15.5.2023

ELY-keskus on käynyt hankkeesta kaksi neuvottelua Kontiolahden kunnan ja kaavoituskonsultin kanssa (17.1. ja 18.4.2023). Neuvotteluissa on pyritty löytämään keskeiset selvitystarpeet, että hanketta voidaan lähteä viemään eteenpäin. Jälkimmäinen neuvottelu oli kaavan käynnistysvaiheeseen liittyvä viranomaisneuvottelu, jossa oli mukana myös muita viranomaisosapuolia ja hankkeen toteuttaja. Viranomaisneuvottelusta on laadittu muistio.

Luonto

Lehmon osayleiskaavan yhteydessä on laadittu luontoselvitys (2016), joka koskee valtaosaa myös Kyyrönsuon alueesta. Luontoselvitystä on tarpeen täydentää linnuston ja luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainitun, tiukasti suojellun viitasammakon osalta, koska alue saattaa joiltakin osin soveltua lajin elinympäristöksi. Luontodirektiivin mukaisten muiden tiukkaa suojelua edellyttävien lajien kuten liito-oravan ja lepakoiden osalta ei ole tarpeen tehdä erillisiä selvityksiä, koska alue ei ominaisuuksiensa puolesta sovellu niiden elinympäristöksi.

Luontoon liittyen on tarpeen selvittää voimala-alueen aitaamisen vaikutukset hirvieläinten kulkureitteihin ja suunnitella, kuinka mahdollisia haittavaikutuksia voidaan estää tai lieventää. Valtatiellä 6 Kyyrönsuon kohdalla sattuu varsin usein eläinonnettomuuksia, erityisesti hirvionnettomuuksia.

Vesienhallinta

Kaavatyössä tulee arvioida hankkeen vesistövaikutukset. Selvityksessä on tarpeen kuvata alueen vesien kulkeutumisreitit, vesien määrä, vesien laatu ja näiden muutokset hankkeen toteuttamisen myötä. Viime kädessä on arvioitava, aiheutuuko hankkeesta vesistökuormitusta, ja jos aiheutuu, millaista kuormitus on. Alueesta on syytä laatia vesienhallintasuunnitelma. Hankkeen toteuttamisen vesistövaikutukset ja niiden merkittävyys on syytä arvioida suhteessa vesienhoidon tavoitteisiin.

Selvitysten, suunnittelun ja vaikutusarvioinnin tarkkuustaso riippuu olennaisesti siitä, kuinka merkittäviä muutoksia alueen vesienhallintaan suunnitellaan tehtäväksi esimerkiksi kuivatuksen vuoksi. Maankäyttö- ja rakennuslain 9.1 §:n mukaisesti tutkimukset ja selvitykset kohdennetaan merkittävien vaikutusten arviointiin.

Alueen maaperän mustaliuskepotentiaalin vuoksi alueelta lähtevien vesien pH-tarkasteluun on syytä kiinnittää erityistä huomiota. Jos alueelle suunnitellaan kuivatuksen tehostamista, ELY-keskus suosittelee maastossa tehtäviä mittauksia mustaliuskepotentiaalin riskien selvittämiseksi. Alueen aiemman turvetuotannon velvoitetarkkailusta on kertynyt laaja tietoaineisto Siilaisenpuron vedenlaadusta ja biologisista tarkkailuista. Nämä tiedot ovat hyödynnettävissä hankkeen vesistövaikutuksia arvioitaessa. Turvetuotantoalueen vaikutukset ovat näkyneet Siilaisenpurossa mm. piilevätarkkailuissa laskennallisen pH:n laskuna, lajiston köyhtymisenä ja orgaanista kuormitusta kestävämpien lajien esiintymisellä. Neova Oy:n

15.5.2023

turvetuotantotoiminta sekä alueen jälkihoito on saatettu päätökseen vuonna 2019, jolloin ELY-keskus on katsonut ympäristöluvan ja sen velvoitteet loppuneiksi.

Turvemaalta peräisin oleva orgaanisen kuormituksen hillintä mm. kasvi-peitteellä on hankkeessa suositeltavaa. Se vaikuttaa osaltaan myös alueen pölyämiseen ja mahdollisesti myös kuivan pintaturvekerroksen paloherkyyteen. Hankealue sijoittuu lähelle Jaamankankaan pohjavesialueita. Vesien johtamista tarkasteltaessa on syytä arvioida, voivatko muutokset vesien johtamisessa vaikuttaa myös pohjavesialueeseen.

Muuta

Kaavassa on esitettävä tieliikenteen järjestelyt ottaen huomioon rakentamisaikaiset liikennetarpeet, huoltoliikenteen tarpeet ja pelastusyhteydet. Koska alue sulkeutuu laajalti voimalarakentamisen myötä, on suunnittelun yhteydessä selvitettävä ja ratkaistava myös muut liikkumistarpeet alueella (kuten retkeily, virkistys, moottorikelkkailu). Kohde sijaitsee lähellä Joensuu lentoaseman laskeutumissuuntaa, joten on varmistettava, onko rakentamisella vaikutuksia lentoliikenteeseen.

Kaavahanke ei koske merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä tai maisema-aluetta. Voimalarakentaminen kuitenkin muuttaa maisemaa erittäin merkittävästi, koska rakentamalla käsitellään vähintään usean kymmenen hehtaarin aluetta ja luodaan täysin uusi maisemallinen elementti ympäristöön. Riittävät ja monipuoliset havainnekuvat tärkeimmistä katselusuunnista ovat tarpeellisia.

Hankkeen sisältöön on mahdollista ottaa tarkemmin kantaa sitten, kun suunnitellut selvitykset ovat valmistuneet ja kaavaehdotus ja kaavaselostus ovat niin pitkällä, että niitä voi arvioida. Koska hanketyyppi on uusi, olisi toivottavaa, että ennen lausunnon pyytämistä kaavaehdotuksesta järjestettäisiin neuvottelu, jossa sisällöt ja ratkaisujen perustelut käydään yhdessä läpi. Neuvottelun kokoonpano voidaan sopia, kun asia on ajankohtainen.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt alueidenkäytön asiantuntija Viljam Jokinen ja ratkaissut alueidenkäytön johtava asiantuntija Juha-Pekka Vartiainen. Lausunnon valmisteluun ovat lisäksi osallistuneet johtava luonnon-suojeluasiantuntija Saara Heräjäjärvi, ympäristöasiantuntija Ninni Rissanen ja luonnonsuojeluasiantuntija Ville Vuorio.

Jakelu

Kontiolahden kunta (kaavoitus@kontiolahti.fi)

Tiedoksi

Ilkka Elo (ilkka.elo@ely-keskus.fi)